

108123

ERDÉLY

HONISMERETŐ FOLYÓIRAT

Az Erdélyi Kárpát Egyesület hivatalos értesítője

MÁTYÁS KIRÁLY EMLÉKÉV

Főszerkesztő és felelős kiadó: Dr. BALOGH ERNŐ
Főmunkatárs: JANCSIKA ALBERT
Laptulajdonos: ERDÉLYI KÁRPÁT EGYESÜLET

XL. ÉVFOLYAM

1943. 2. SZ. (356)

Erdély

T A R T A L O M

Dr. Gaál István: Barlangkutatás Szilice környékén. — *Horváth Elek:* Idegenforgalom és turistaság. — *T. L.:* Az EKE nagybányai „Gutin“ osztályának közgyűlése. — *B. I.:* Régi túranaplókból . . . — *Cserei Szász László* tart. hdp. őrmester: Kirándulás — valahol Oroszországban . . . — *Irodalom.* — *Hírek.* — A címlap *Koválszky Károly* felvétele.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Az „Erdély“ előfizetési ára egész évre 6 pengő. Tagoknak 5 pengő. — Tagsági díj évi 6 P. — Az előfizetési díjak befizethetők az EKE 72.478. számú csekkszám-láján és a központi irodában Kolozsvár, Jókai-utca 2., II. emelet. — Hivatalos órák: d. e. 9—1-ig, d. u. 5—8-ig. Telefon 36-37.

Az Erdélyi Kárpát Egyesület központjának és vidéki osztályainak levelezési címei:

Központ: Kolozsvár, Jókai-utca 2., II. emelet. Telefon 36-37.

Besztercei osztály: *Beke Ödön*, Beszterce, Radnai kapu u. 1/a.

Csíkszéki osztály: *Székely Géza*, Csíkszereda, OMIH.

Dési »Cibles« osztály: *Knizsek Károly*, Dés. Villamosművek.

Háromszéki osztály: *Dr. Dobay Béla Sepsiszentgyörgy.*

Marosszéki osztály: EKE marosszéki osztálya, Kazinczy-u. 13., Marosvásárhely.

Nagybányai „Gutin“ osztály: *Tréger Lajos*, Nagybánya, Fürdőtelep.

Oradnai osztály: *vitész Solthy László*, Oradna.

Révi »Zichy« osztály: *Dr. Kulcsár András* ref. lelkész, Rév.

Udvarhelyi osztály: *Zárug András*, kereskedő, Székelyudvarhely.

Zilahi »Meszes« osztály: *Seress Miklós*, Zilah, Király-u. 23.

ERDÉLY

Barlangkutatás Szilice környékén

A Gömör-tornai karszton szerényen meglapuló kis magyar falu — Szilice. Nevezetessége csak egyetlen. De ez az egy ugyancsak kiemeli hét-vármegye falvai közül. Még a tőle nem messze fekvő Aggtelekkel is fölveszi a versenyt. Igaz, az Aggteleki cseppköves barlang, mint ebben a nemből leghosszabb a világon, verhetetlen. Am cseppköves barlang, még hozzá itt-ott nagyon szép, másutt is akad, — hangoztatják a sziliceiek.

Ezzel szemben Szilice nevezetessége olyan barlang, amely — a közhit szerint minden fizikai törvényszerűségen átgázolva: télen olvasztja, nyáron pedig gyártja a jeget. Hiába csúfolódnak tehát a környékeliek, hogy a sziliceiek kitalálták a módját a jégaszalásnak. Ez csak olyan csúfolódás, aminek irigykedés a szülőoka.

A magyar föld szépségeinek megismertetése még gyermekcipőit nyűtte, amikor a Szilicei jegesbarlangra már fölhivták ország-világ természetbarátainak figyelmét. Nem kevesebb, mint 200 esztendővel ezelőtt! Nem kisebb helyen, mint Londonban. S nem kisebb fajsúlyú tudós írt róla, mint *Bél Mátyás*. Így könnyen megérthetjük, hogy az angol *Townson Róbert* Magyarországon a XVIII. század utolsó éveiben tett utazásai során Szilicét is meglátogatta, s útleírásában kellően meg is emlékezik róla (1797).

Ettől kezdve mind sűrűbben esik szó a Szilicei jeges barlangról, nálunk épp úgy, mint külföldön. Természetesen legtöbbször a »nyáron képződő jég« problémáját feszegetik. De jóllehet már *Townson* és ennek kapcsán a francia *Beudant* ugyancsak közel járnak a teljesen elfogadható megfejtéshez, a hazai kutatók ezt jó ideig nem veszik tudomásul, s ragaszkodnak a népies magyarázat hitelesítéséhez. Ennek legvilágosabb és legrövidebb szövegezését a *Hármas kis-tükrök*-ben találjuk:

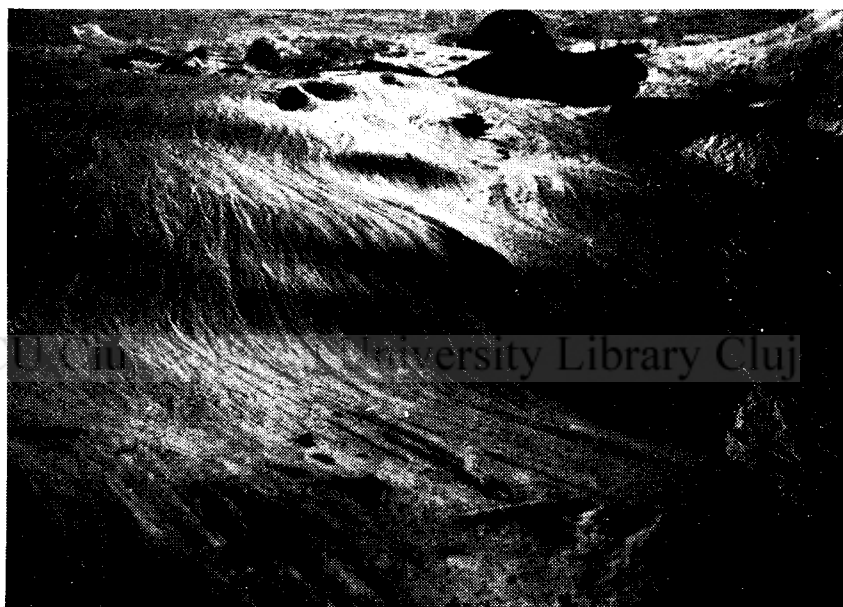
»Torna vármegyének igen szűk határa,
Itt Szádvárból mehetsz hamar Tornallyára.
Szilice barlangját szemléld meg próbára,
Hol a víz télen hév, jeges derék nyáron.«

Hogy milyen széles körökben foglalkoztatott ez a kis jeges barlang, legjobb bizonyítéka a benne 1863-ban berendezett, s mintegy öt esztendőig üzemben volt sörgyár! De az sem lephet meg, hogy a természeti nevezetesség ilyenén fölhasználása és egyúttal rongálása kihívta a lelkes

természetbarátok tiltakozását. Az így fölkavart vita birta reá *Terlanday Emilt*, a kőszegi gimnázium tanárát arra, hogy a barlangban hosszabb időn át műszeres vizsgálatokat ejtsen (1892—94). Az ő adatai máig is megbízható irányítóink a kérdés elbírálásában.

Több cikkében ismertette ezt a kis barlangot *Siegmeth Károly* (1886—1898), valamint *Strömpl Gábor* (1912—1925). A cseh megszállás idején egyedül *Baross Adám* kereste föl a barlangot, s a benne növény-tani szempontból végzett kutatásairól érdekes képet fest (1935).

A jeges barlang történetében jelentős fordulatot hozott az 1931-ik esztendő, mert két tót barlangkutató ez eladdig ismert barlang-végződést áttörve, az alsó barlangszakaszba is bejutott. Részletesebb vizsgálódásra azonban nem volt már idejük.

Reszlet a Sziicei jegesbarlang zuhatagából.

Bertalan K. fölv. 1942.

A Felvidék visszatérte után egyfelől a »nyári jégképződés« még mindig vitatható problémája, másfelől az ismeretessé vált alsó barlangszakasz alaposabb megismerése és megismertetése vonzotta barlangkutatóinkat. Az előbbi pontot illetően *Kerekes József* vitt új gondolatokat a vitába, amennyiben a nyári éjszakai lehülésnek tulajdonít fontos szerepet a barlang jegének gyarapításában.

Legújabbban viszont az alsó barlangjárat »rejtelsei« izgatják a barlangkutatók kedélyét. Alapos fölkészültséggel és dicséretes kitartással a *BETE* (Budapesti Egyetemi Turista Egyesület) Barlangkutató Szakosztálya látott hozzá 1942. év nyarán a kutatáshoz. A három héten át folyt kutató munka eredményéről *Bertalan Károly* számolt be a *Turisták Lapja* 1942. évi 11—12. számában. Ez a rövidre fogott, emellett több fontos

részletre mégis kiterjedő, minden ízében sikerült ismertetés csakugyan rászolgál arra, hogy ezt, s vele együtt a Szilicei jeges barlangot, az Erdély olvasóinak figyelmébe ajánljuk.

Bertalan és társai a község határában egy kis cseppköves, meg egy ördöglyukat is találtak s ezek átkutatását is tervbe vették. Ezuttal első-sorban mégis az ismert jeges barlang alatt 1931-ben fölfedezett alsó barlang érdekelte őket. Ebbe a felső (jeges)-barlang fenekén, a kövek közé ékelt gerenda-kereten át, a »föltárt folyosó«-nak keresztült járaton keresztül juthatunk. A folyosó széles, lapos boltozata elárulja, hogy régebben tágasabb volt, de most az előcsarnokból lesuvadó kötörmelék lassan betöltögeti. Ebből a gádorszerű lejárathoz egyfelől a »Fekete patak«-nak nevezett barlangi patakhhoz, másfelől nyugati irányban a széles boltozatú, szintes kitöltésű folyosón át az »Archeológiai dóm«-ba juthatunk. Ennek az első pillanatban sem mennyezetét, sem oldalfalait nem láthatjuk, hiszen az óriás csarnok 20—30 m széles és 70 m hosszú. Sajnos, cseppkő nélküli, sivár terem. Benne — DNY-i oldalfala mentén — több helyütt kibukkan a Fekete patak vize, de a törmelék és iszap felhalmozódások között újra eltűnik. »A csarnok végében jókora sziklatömbök közt lemászhatunk egy — eleinte meredeken lejtő, de később ellankasodó és kiszélesedő — járathoz („Gombaszögi folyosó“), melynek aljában ismét megjelenik a patak, de folyását itt sem lehet követni« — írja *Bertalan*. Ezenkívül még egy jelentősebb mellékág volt a cseh idők óta ismeretes.

Bertalanék mindenekelőtt a barlang alaprajzát készítették el, s így rájöttek, hogyan, mely irányba lesz célszerű a további kutatásokat megindítani. Így egyfelől »falbontás«-sal a földalatti vízfolyás felsőbb szakaszának üregébe törtek be, ahol egy kisebb zuhatagot meg egy nagyobb zuzmarával bevont termet (»Kristálykamra«) fedeztek föl, — másfelől az »Archeológiai dóm« legvastagabbnak látszó üledékébe próbagödört ástak. Ezenfelül hőmérőket, légnedvességmérőt helyeztek el különböző pontokon. Nem feledkeztek meg a barlangi víz jellegzetes vak rákjainak begyűjtéséről sem. Még nevezetesebb, hogy *Bertalan* egy apró vízi csiga (*Bythinella austriaca*), meg egy szintolyan apró kagyló (*Pisidium cinereum*) héjainak millióiból álló, úgynevezett csigahomokra bukkant, aminőt eddig hazai barlangban nem találtak.

További ilyes részletre nem kívánok itt kitérni, mert hiszen a szilicei alsó barlang kutatása csupán a kezdet-kezdetén leledzik. Csak azt kell még kiemelnem, hogy a fölfedezők a Fekete patak be-, valamint kilépési pontján egyaránt megkísérelték a továbbhatolást. S ha ez mindjárt nem járt is a kellő eredménnyel, való, hogy a szilicei alsó barlangról eléggé világos képet nyertünk, s ezenkívül *Bertalan* egy új, általa »Omladékos járat«-nak elnevezett útvesztő két pontján további lehatolásnak, illetőleg a Fekete patak ismeretlen szakasza földerítésének lehetőségére mutat rá.

A próbagödörből napfényre került ősmaradványokról (cserép- és csonttöredékek) kiderült, hogy K. e. VII—X. századra (ú. n. »hallstatti kor«) vallók. Egyetlen darab volt fiatalabb korból (XIII—XVII. sz.!) származó cserép; vagyis tatár, esetleg török időkből való. A csontok háziállatok csontjai: afféle konyhahulladék.

Nagyon helyesen mutat reá *Bertalan* a régészeti leletek fontosságára. Mert való, hogy az alsó barlangba bejutásuk nyitját nem ismerjük pontosan. Csak annyi bizonyos, hogy egy-kétezer évvel ezelőtt, sőt talán még a középkorban is egészen más alakja volt barlangunknak, úgy hogy sem a csiszolt kőkorszak emberei, sem pedig később, az illyrek Szilicén még nem láttak jégaszalót, mert a barlangnak — más bejárata volt.

A »nyári jég« keletkezése kérdését *Bertalan* csak röviden érinti. Megjegyeznén, hogy az adott viszonyok között a nyári jégbőségnek, illetőleg a téli jégszűkének nincs semmi különösebb rejtélyes oka. Voltaképp a szilicei jeges barlang csakugyan természetes jégverem; az északnak

A Szilicei jegesbarlang bejárata a zuhatag pereméről nézve.

Bertalan K. fölv. 1942.

tekintő barlang-száda pedig a nyári nap melegét nem engedi érvényesülni. Így történhetik meg, hogy a barlangban május—június havában van legnagyobb jégtömeg, télen viszont jóformán csak a »Nagy zuhatag« megszoványodott jege díszíti az üreget.

A jelzett további föltárásokat nagy érdeklődéssel várjuk, mert az eddigiek alapján újabb érdekes eredményekre számíthatunk. Különben pedig *Bertalan* kutatásai már az eddigiekkel is bőven kiérdemelték nemcsak érdeklődésünket, hanem szívvel-lélekkal való csatlakozásunkat is a kutatónak ahhoz a bőven megokolt és életrevaló indítványához, hogy ezt a jeges barlangot természeti emlékké nyilvánítva, a természetvédelmi törvény szárnyai alá helyezni segítsük.

Dr. Gaál István.

Idegenforgalom és turistaság

HORVATH ELEK,

az Országos Magyar Idegenforgalmi Hivatal kolozsvári vezetője

ELŐADASA

az Erdélyi Kárpát Egyesület turista-vándorgyűlésén (1942. december 6-án).

Előadásomban az idegenforgalom és turistaság viszonyát szeretném megvilágítani. Rövid vizsgálódásom azonban nem merítheti ki e probléma minden részletét, azért itt a kérdést csak egész röviden kívánom vázolni, s a legfontosabb szempontokat szeretném megvilágítani.

Az idegenforgalom érdekeit átfogóan legutóljára a m. kir. minisztérium 4400/941. M. E. számú rendelete, illetve az ezt végrehajtó kereskedelem- és közlekedésügyi miniszteri rendelet szabályozta. A hivatkozott rendelet első szakasza a következőképpen határozza meg az idegenforgalom fogalmát: „Belső idegenforgalomnak a hazai turista- és hétfégi forgalmat, továbbá a művelődés, nyaralás, üdülés és testedzés céljából a hazai városok, községek, üdülőhelyek és éghajlati gyógyintézetek látogatására irányuló személyi forgalmat, külső idegenforgalomnak kizáróan a külföldről származó és a külföldre irányuló személyi forgalmat, idegenforgalomnak pedig mind a belső, mind a külső idegenforgalmat kell tekinteni.”

Az idegenforgalomnak ez a definíciója csupán a közigazgatási jog szempontjából határozza meg az idegenforgalom fogalmát, lényegét azonban nem meríti ki. De ahelyett, hogy az idegenforgalom kimerítő és precíz definíciójára vállalkozzam és ezt részletesen meg is indokoljam, legyen szabad az idegenforgalom fenti megfogalmazását röviden kiegészítenem azzal, hogy az idegenforgalom lényegéhez tartozik a hivatkozott miniszteri rendeletben egyszerűen „személyi forgalomnak” nevezett meghatározáson kívül az, hogy az idegenforgalom tömeges és valamely vidék felé irányuló utasforgalom. Erre a fogalommegszorításra éppen a turistaság és az idegenforgalom viszonyának feltárásánál van szükség.

Az idegenforgalom definíciójából mindenesetre megállapítható, hogy a kormányzat a turista- és hétfégi személyiforgalmat is idegenforgalomnak tekinti. Ez természetesen nem érinti azt az alapvető jogszabályt, amely a turistaságot a vallás- és közoktatásügyi miniszter hatáskörébe utalja. Bennünket az idegenforgalom és turistaság viszonyából tehát csak az érdekel, hogy a turistaság mint személyi forgalom fejlesztése a kereskedelemügyi miniszternek, a magyar idegenforgalom örök feladatát képezi.

Vizsgáljuk most meg az idegenforgalmi politika legfontosabb szempontjait.

Ami az idegenforgalmi propaganda kérdését illeti, a magyar idegenforgalom csúcsszerve, az Országos Magyar Idegenforgalmi Hivatal, egyik legfőbb feladatának tartja Magyarország természeti szépségeinek, pompás gyógy- és üdülőhelyeinek, néprajzilag színes tájainak, műemlékekkel gazdag városainak, nagyszerű turista- és sportlehetőségeinek propagálását. Elsőrendű turista érdekeket szolgál tehát az Országos Magyar Idegenforgalmi Hivatal, amikor filmjeiben, fényképeiben, plakátjaiban és prospektusaiban Magyarország turistalehetőségeit propagálja. Propagálja és ezáltal a turistahelyek fejlődésének első feltételét teremti meg. Erdély idegenforgalmi propagandája érdekében — mint ismeretes — hivatalunk erdélyi színes propagandafilmet, többezer fényképet, több plakátot és prospektust készített. Az erdélyi prospektus tekintélyes részét pedig Erdély turista értékeinek ismertetése képezi. Idegenforgalmi szempontból Erdély turistalehetőségei közül — a fentebbi fogalmi meghatározás alapján — természetesen csak azok a turista vidékek jönnek számításba, amelyek nemzetközi vagy hazai szempontból a legjelentősebbek és fejlesztésre a legérdemesebbek. Másfelől e helyen kell hangsúlyoznom, hogy az idegenforgalmi szervezés tudatában van annak is, hogy az ország idegenforgalmi helyeinek éppen a turista az egyik legfontosabb propagandistája, amikor tehát a turista a hegyeket, fürdőhelyeket, valamint a néprajzi szempontból érdekes vidékeket járja, azzal e helyek propagandáját is kimélyíti. Az idegenforgalmi szervezés tehát a turistaság nagy propaganda jelentőségét mindig méltányolja és a magyar turistaszervek minden megmozdulását a maga részéről is elősegíteni kívánja.

Ami az idegenforgalmi igazgatást illeti, a magyar idegenforgalmi csúciszerv, a különböző idegenforgalmi szervek és vállalatok, utazási irodák, az idegenforgalmat szolgáló társadalmi egyesületek működésénél legfőbb feladatának tekinti, hogy az állami idegenforgalmi vezetés mellett a különböző idegenforgalmi szervek is a nemzet kulturális és gazdasági érdekét szolgálják, és a magánérdek, az anyagi szempontok és szűkebb helyi érdekek felett mindig az idegenforgalom és turistaság legmagasabb szempontjai érvényesüljenek. Mindebből egyenesen következik, hogy minden olyan a turistasággal kapcsolatos idegenforgalmi kezdeményezésnél, szervezési munkában vagy létesítménynél, amelyben a magyar idegenforgalom legfőbb öre, a kereskedelemügyi miniszter álláspontja dönt, az idegenforgalom érdekei mellett a turistaság érdekei is a legmesszebbmenően érvényesülnek. A hivatkozott miniszteri rendelet szerint a törvényhatóságok és megyei városok évi költségvetésének megállapításában az idegenforgalommal kapcsolatos kiadási és bevételi tételek jóváhagyásánál a m. kir. belügyminiszter a kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter meghallgatásával dönt. Az idegenforgalmi igazgatás így a törvényes felhatalmazás birtokában bizonyára hatékonyan tudja elősegíteni a jelentős turista létesítmények megvalósítását. Hogy az idegenforgalmi igazgatás a turista szempontokat mennyire tartja szem előtt, arról az Erdélyi Kárpát Egyesület, de általában a magyar turistaszerveknek is gyakran volt alkalmuk meggyőződni. Az Országos Magyar Idegenforgalmi Hivatal vezetésem alatt álló kirendeltsége az erdélyi turistaság érdekeit minden esetben eredménnyel képviselte és az Erdélyi Kárpát Egyesület részére — Erdély felszabadulása óta — több ízben biztosította a kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter jelentős anyagi támogatását is. Ami különben az Országos Magyar Idegenforgalmi Hivatal kirendeltsége működését illeti, a hivatal jelentős információs szolgálatot is ellát, amelynek során számtalan turista egyesület, turista vagy turistacsoport győződhetett meg arról, hogy az idegenforgalmi igazgatás a turista-érdekeket milyen mértékben szolgálja.

Az idegenforgalmi szervezés két pillére: a közlekedésügy és a vendéglátóipari üzemek ügye. Az idegenforgalmi szervezés legfontosabb feladatának tekinti a vendéglátóipari üzemek, elsősorban a fogadók, szállodák fejlesztését. A turista szempontjából ezt úgy fejezhetjük ki, hogy a turistáskodás egyik alapfeltétele a meg szállási lehetőség. Az Országos Magyar Idegenforgalmi Hivatalnak Erdély felszabadulása óta egyik legfőbb célkitűzése, hogy Erdély területén az idegenforgalom és turistaság érdekeit a legmesszebbmenően elősegítse azáltal, hogy Erdély elmaradt vendéglátóipari viszonyait inegjavítani törekszik. A turistaság érdekében nagyjelentőségű lépés volt, amikor a Hivatal Erdély fővárosában, Kolozsvárt, egy 120 ágyas turista- és diákszálló létesítésével a legnagyobb magyar turistaszállót valósította meg, majd ezt követően a székely anyavárosban, Székelyudvarhelyen 70 ágyas turistaszállót rendezett be. Folyamatban van a nagyváradai és sepsiszentgyörgyi diákszállók megvalósítása is, s a Hivatal fejlesztési programjában több ilyen turista- és diákszálló megvalósítása szerepel. A felszabadult országrész olyan városaiban pedig, amelyek jelentős turistaközpontoknak számítanak, a kereskedelmi kormányzat nagyobb szállodák megvalósítását vette tervbbe. A csíkszeredai és máramarosszigeti szállodaépítkezések tudvalevőleg folyamatban vannak. Megvalósulás előtt áll a hargitafürdői, korszerűen berendezendő sportszálló megépítése is. E szállodák megépítésével a Hargita, a Gyergyói havasok, valamint a Máramarosi havasok kapnak jelentős turistatényezőt. Minthogy az Országos Magyar Idegenforgalmi Hivatal megítélése szerint az idegenforgalom érdekeit szolgálják a jelentős turistahelyek menedékházai is, a Hivatal elősegíteni kívánja az olyan menedékházak megvalósítását, amelyek a fontos turistahelyek fejlesztését vannak hivatva szolgálni. Ismeretes például, hogy a hargitafürdői Uz Bence menedékház megépítését a kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter nagyobb anyagi támogatása — melynek ügyét éppen a vezetésem alatt álló kirendeltség helyezte folyamatba — tette lehetővé.

Ami az idegenforgalmi szervezés másik pillérét illeti, ismeretes, hogy Erdély közlekedésügyének fejlesztése érdekében a magyar idegenforgalom legfőbb öre, a kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter egészen nagyméretű fejlesztési programot valósított meg. Erdély visszatérése óta ez országrész közutait közel 15 millió pengős költséggel építették át, annak pedig 24 órája sem telt el, hogy a Székelyföldnek az anyaország vasúthálózatába történt bekapcsolása — mintegy 120 millió pengős költséggel — Magyarország kormányzójának jelenlétében megtörtént. Ezzel

a Székelyföld rendkívüli értékű turistakincsei is be lettek kapcsolva a nemzetközi turistahálózatba. A közlekedésügy egyéb turistaproblémái természetesen a háborús viszonyok nehézségével küzdenek. Bár a menetrendek összeállításánál, az autóbuszvonalak és járatok beállításában a lehetőségekhez mérten a turistaszempontok is figyelembe vétettek eddig is, mégis a turisták igazi érdekei, turista utazási kedvezmények biztosítása, stb. csak a háborús viszonyok elmúltával nyerhetnek megoldást.

Az idegenforgalmi szervezés a fentiekben megjelölt két pillérén kívül az idegenforgalmi vezetés a turista-szempontból jelentős egyéb létesítmények megvalósítását is elősegíteni törekszik. Minden olyan turista-megmozdulás, amely az idegenforgalmi igazgatás szerint az ország idegenforgalmi érdekeit szolgálja, számíthat a magyar idegenforgalom örökének a támogatására, mint ezt a múltban a turistaútjelzések készítése, siugrószáncok újjáépítése, turistajelentőségű nagyobb hidépítés anyagi támogatásának példája igazolja.

Végül az idegenforgalmi támogatás egyik fontos feladatának, az idegenforgalmi ellenőrzésnek is nagy jelentősége van turistaszempontból. A vendéglátóipari üzemek, tehát a szállodák és vendéglők, utazási irodák és az idegenforgalommal hivatásszerűen vagy bármilyen szempontból foglalkozó minden más szervezet ellenőrzése. Egy állandó és általános ellenőrzés biztosítja csak az idegenforgalom és turistaság érdekeinek megvédését. Jelentős turistaforgalom nem fejlődhetik ki olyan vidékeken, illetve megbénulhat azokon a helyeken, ahol a vendéglátóipari üzemek jóminősége nem biztosítható. Mert a magános turista eljut ugyan hátizsákjában vitt ennivalóval bárhová a békeidőben, de a háborús viszonyok közepette, amikor a beszerzési nehézségek a turistát megakadályozzák abban, hogy mindazt magával vigye, amire szüksége van, nem nélkülözheti a vendéglőüzemek segítségét. A tömeges turistaforgalom lebonyolítása pedig semmiképpen sem biztosítható a vendéglátóipari üzemek nélkül.

A néhány szempont, amelyet az idegenforgalom és a turistaság rendkívül széles tárgyköréből kiragadtam, élénken mutatja, milyen szoros a viszony az idegenforgalom és a turistaság között. Egyfelől az idegenforgalmi vezetés minden esetben szem előtt tartja a turistaság érdekeit, másfelől a turista is az idegenforgalom érdekeit szolgálja, és a magyar föld szépségeinek és értékeinek felkarolásával az idegenforgalom propagátora lesz. Az idegenforgalmi politika végső célja az, hogy a magyar föld páratlan természeti kincseit minél szélesebb körű hazai és külföldi utasréteg számára tegye hozzáférhetővé. A turista célja viszont az, hogy ezekhez a kincsekhez eljusson, azok szépségeitől lélekben újjászülessen. A cél tehát ugyanaz. A közös cél pedig a nemzet érdekeit szolgálja.

Az EKE nagybányái „Gutin“ osztályának közgyűlése

Az osztály február hó 4-én tartotta meg rendes évi közgyűlését, melyen Tréger Lajos, az osztály elnöke elnökölt. Az elnök megnyitó beszéde és a jegyzőkönyv felolvasása után Deák titkár helyett Tréger Lajos elnök tart beszámolót az osztály múlt évi munkásságáról. Az elmúlt évben az osztály 34 kirándulást rendezett, 202 résztvevővel. A kirándulásokat igen megnehezítette az autóbuszforgalom korlátozása, viszont megkönnyítette az a megértés, amellyel dr. Szász Miklós polgármester és Csery Géza erdőfőmérnök úr viseltettek az egyesület irányában, hogy megengedték kirándulóinknak az iparvasút használatát. A rossz közlekedési viszonyokat leginkább a forrásligeti menedékház színylette meg.

Az osztály legszámottevőbb munkája a rozsályi menedékház tető alá hozása volt. Hogy ez sikerült, annak főérdeme Böhm Mihály erdőfőmérnök

urat illeti meg, aki a lehető legmesszebbmenően támogatta az osztály célkitűzését. Az építést Tréger elnök állandóan ellenőrizte Kunay házgondnok, Farkas házfelügyelő és Bortnik műszaki bizottsági tag társaságában. A ház felavatását ez év pünkösdjére tervezi az osztály. A közgyűlés Böhm Miklós erdőfőmérnöknek jegyzőkönyvi köszönetet mond értékes munkájáért.

A forrásligeti menedékház karbantartása az elmúlt évben rendkívüli kiadásokat igényelt. Egy tavaszi vihar alkalmával a melléképületre dőlt 3 fenyőfa és annyira összezúzta, hogy teljesen újra kellett építeni. A szobák jól fűtése céljából 4 új, radiátorral felszerelt dobkályhát szereztek be. Tréger Lajos beszámolója végén a tagokat egyetértésre és további munkára hívja fel, hogy nagymultú egyesületünket felvirágoztassák. A jelentést a közgyűlés tudomásul vette és jegyzőkönyvi köszönetet szavazott meg Tréger Lajos elnök fáradhatatlan munkásságáért.

A pénztári jelentés és költségvetés elfogadása után a régi tisztikar lemondott, majd az osztály január hó 29-én tartott választmányi ülésén megválasztott jelölő-bizottság a közgyűlés elé terjeszti javaslatát. A közgyűlés az előterjesztett jelölési jegyzéket elfogadja és a következő tisztikart választja meg.

Elnök: *Tréger Lajos*; alelnökök: *Böhm Mihály, Csapó Sándor, dr. Gruber Ernő és Lerch Béla*; titkár: *Deák Ödön*; pénztáros: *íj. Magyar Ferenc*; jegyző: *Havas Antal*; ellenőrök: *Sztripszky Orest* és *Altnéder László*; házgondnok: *Kunay Ernő*; ügyészek: *Csapó Sándor, dr. Richter István*; könyvtáros: *Pfeifer Tibor*; szertáros: *Miszovits Olivér*; orvosok: *dr. Szentmiklós Ödön, dr. Szendy Károly, dr. Ince József*; háznagy: *Horacsek Endre*; műszaki osztály elnöke: *Böhm Mihály*, tagjai: *Staharovszky József és Bortnik Béla*. Természetjáró szakosztály vezetője: *Tréger Lajos*. Síszakosztály vezetője: *íj. Tréger Lajos*; tekézők vezetője: *Csapó Sándor*; kerékpáros osztály vezetője: *Bortnik Béla*.

Választmányi tagok: Altnéder József, dr. Bagossy Sándor, Gerényi Ferenc, Hornyák István, Kallina Béla, Krizsán János, Oláh Sándor, Petrovsky Aurél, dr. Pinti József, Suba Zoltán és Scheip Béla.

Tréger Lajos az indítványok során ismereti dr. Görög Józsefnek a kolozsvári központhoz intézett levelét, melyben a Felsőbányán megalakítandó önálló EKE osztályra vonatkozólag kér útbaigazítást. A közgyűlés a bejelentést tudomásul veszi. — A közgyűlés Farkas Károlynak a forrásligeti menedékházban kifejtett gondos és hozzáértő munkájáért jegyzőkönyvi köszönetet mond.

A közgyűlés azzal a felemelő gondolattal zárult, hogy a tagok telkesedése mindig újabb és újabb értékes alkotásokkal fogja gyarapítani a magyar természetjárók kienes házát — Erdélyt.

T. L.

Régi túranaplókból...

Rohanó életünk forgatagában jól esik visszatekinteni a múltba. Egyrészt, mert a rég kifakult írások és elsárgult oldalak csak megtörtént eseményeket őriznek számunkra. De a fáradságot, küzdelmet nem mindig ismerjük és így mikor ezeket olvassuk, vágyakozva sóhajtok: de jó volt akkor! Boldog békevilág, hová lettél!? — Pedig akkor is voltak tilos területek. Sok fáradságot kívánt régen is egy-egy menedékház, védkunyhó felépítése, útjelzés készítése. A tagdíjbefizetéssel akkor is késedelmeskedtek kedves tagjaink. Az állami segélyt szintén szűk marokkal mérték. Egyesületközi, szövetségi viták a múltban is akadtak, majdnem úgy, mint a jelenben megtörténhet. És mi mégis szívesen idézgetjük a múltat. Miért? Szeretnénk tanulni a régi krónikások naplójából. Fiatalabb tagjaink figyelmét sem árt felhívni egy-egy régi EKE-munkaterület szögletében porladozó alkotásunkra. Kedvet ébreszthetünk ezek megmentésére. Vagy miért ne tudják azt meg: hol és mennyiszer kísérletezett egyesületünk vezetősége egy-egy osztály vagy titkárság alakításával. A régen járt utakra is szívesen elmegyünk, követjük az öreg vezetőket, ha másként nem lehet, — csak így papíron...

Ezeknek a gondolatoknak jegyében írtunk az Erdély 1941. évi számában: a révi cseppköves barlangról. — A következőkben szeretnénk folytatossá tenni rövidke ismertetésünket.

*

Kaukázusi utazásunk... Zichy Jenő gróf 1895-ben expedíciót vezetett a Kaukázus és Közép-Ázsia magyarral rokonnak látszó néptörzsei felkutatására. A hat tagú társaságban Bálint Gábor és Szádeczky Lajos dr., kolozsvári egyetemi tanárok, Egyesületünk tagjai is részt vettek. Április 30-án indultak Budapestről és a Vereckei szoros közelében hagyták el az országot. Lemberg—Ogyessza útat vasúton tették meg. Tovább hajóval utaztak: Krim—Szabasztopol—Feodosia—Keres érintésével. Útközben a tudós társaság minden városban felkereste a múzeumokat. Ezeknek gazdag népvándorlási anyaga is tájékoztatta őket őseink régi tartózkodási helyeiről, vándorlásuknak útvonaláról... (Erdély 1898. VII. évf., 1—3. szám, Szádeczky Lajos dr. írásából.)

A Zichy-expedíció útvonalát mostan a háború uralja. Régi turistáink útján csak a képzelet szárnyával járhatunk. Ősapáink rég elmosódott lábnyomát talán még jobban betemeti a mindent elpusztító zivatar.

*

EKE Kerékpáros Osztálya 1898. május 4-én alakult. Célja... „megkönnyíteni a turizmust a kerékpárral. Hozzáférhetővé tenni a természeti szépségeket...” A nagy érdeklődést és eredményes működést mi sem bizonyítja jobban, hogy még ugyanez évben az Erdély „Kerékpáros Turista” címen külön mellékletet is adott olvasóinak. Az Osztály megalakulását nem csak az erdélyi turisták, de budapestiek, felvidékiek is örömmel üdvözölték... (Erdély 1898. VII. évf.)

*

EKE Műszaki Bizottsága 1899. május 29-én köriratot küldött széjjel. Ebben részletesen leírta az útjelzés készítésének módját, anyagát, táblák kivitelezését. Festéknek a vörös, zöld, sárga és kék színeket írja elő. Legjobbnek mondja a vörös festéket. Majd ezt írja: „A jelzés egy vízszintes sáv, 30 cm. hosszú, 8 cm. széles, alól és felül, hogy kirívóbbá váljék, szegélyezve egy-egy 6 cm. széles fehér szalaggal... A legcélszerűbb a deszkára festett, eresszel ellátott tábla. A bádogtáblákat igen sok helyen elhordják.” A táblákon a távolság km.-ben és a menetidő is órákban fel van tüntetve. (Erdély 1899. VIII. évf., 5–7. sz.)

A MaTuOSz útjelzési előírása majdnem egyező Műszaki Bizottságunk több mint négy évtizeddel ezelőtt elfogadott javaslatával. Csak most 6 cm. széles a középső színjelzés, hossza pedig 24 cm. A fehér nemesak kísérő szín, hanem mint alapozás is szerepel.

B. I.

Kirándulás — valahol Oroszországban...

Néhány nap óta az arcvonal mögött vagyunk. Pihenünk. Messziről a tüzérségi becsapódások tompa robajának szimfóniáját hozza felénk a szél. Aztán repülő húz el a fejünk felett s a vaktában ledobált bombák üvöltve tépik föl a tarló zsíros rögeit. A hevenyészett fedezékbe húzódva, a megszokás nyugalmával kirándulást tervezünk — amolyan frontmögötti katona kirándulást...

Másnap kora reggel el is indulunk. Zsebünkben néhány konzervdoboz, robbanótöltés, hónunk alatt minden eshetőségre gondolva, géppisztoly. Hát ilyen most a túristáskodás valahol Oroszországban...

A reggeli ködből opálosan csillan elénk a folyó. A dermesztően hideg víz már a közelgő telet juttatja eszembe, amint ruhánkat ledobálva, erős csapásokkal úszunk a széles víz közepén lévő kis sziget felé. Csakhamar partot érünk s birtokba vesszük a homokos fövényen búslakodó ócska ladikot. Nagynehezen vízre toljuk az otromba jószágot, aztán evezők után nézünk. Egy aprófává bombázott híd hajdani gerendája adja a nyersanyagot, melyből percek alatt elkészül a remek evező s a pompás kormánylapát. Megindulunk fölfelé a szelíd andantében ballagó folyón.

A táj mind elhagyatottabb lesz s amint egy eldugott holtágban megállunk, mintha ezer esztendő teltünk volna meg visszafelé... A vizet csak sejtjük a csónak alatt, mert köröskörül csodálatos virágszőnyeg borul a folyóra. Vízirózsák és boglárkák tarka-barka szövedéke — rét a vizen — pázsit a folyón... Itt-ott, mint eltört tükörnek darabjai villannak ki a tisztások kék ablakai. Fölöttünk méltatlankodó zsvavajjal röpköd a felriasztott vizimadarak légiója.

Keresztbetéve pihennek evezőink s a lélek szomjasan issza a régi hindu legendákra emlékeztető kép színorgiáit, mely itt virágban, madárban élénk tárul. Szinte várjuk, hogy mozduljon a partmenti erdő s az égerelozót zöld kárpítján föltűnjön a csodaszarvas ködbevesző sziluettje.

Merengésünkből mind jobban erősödő motorzúgás riaszt föl. Három Martin bombázó húz el fejünk fölött s a csodaszarvas riadtan tűnik el az idők végtelenjében.

Csak most vesszük észre, hogy éhesek is vagyunk már a fárasztó evezéstől. A sok konzerv után jól fogna ám a friss hús is. Néhány 25 grammos robbanó töltény van nálam horog helyett... Kettőt-hármat egymáshoz kötök, egyikbe gyutacsot illeszték, sisteregve kúszik a szikra — röpül a veszedelmes csomag a hullámokba. Néhány másodpercnyi csend, aztán fölsiketítő döbbenéssel, mint óriás szökőkút vágódik föl a víz. Elcsattan a fényképezőgép is, megörökíteni a gejzirhez hasonló tüneményt.

Sietve dobálom le magamról a ruhát s mereven figyelem a robbanás erejétől ezer darabra szakadt virágszönyeget, melynek roncsai között itt is, ott is fölcsattan az óriási víznyomás által megölt vagy elkábított halak ezüstös teste. Vízbe vetem magam s a hinár csalfa ölelésétől óvakodva, nekilátok a halászatnak. A siker minden várakozást felülmúl s a ladik csakhamar megtelik ízes, fehérhasú hallal. Merülésig megrakodva csurgunk hazafelé. Estére hajlik az idő, amikor szállásunkra érünk. Messze a keleti ég alján fenyegetőn villannak az ágyuk torkolat-tüzei.

A szomszédos szakasz felől, a sátrak sötét ölén, szomorúan csendül a kurucnóta bánatos dallama. Fölkapja őt az orosz puszták szele s röpíti a hadak útján keresztül hazafelé. Némán hajolunk a bográcsban illatozó halpaprikás fölé, aztán a húnycs parázsba bámulunk... otthon vagyunk... a dal visszavisz bennünket, kit a Tiszaparra, kit a vadvizek partjára, Erdélybe, kit a budai kiskocsmá piroskockás abroszai, kecskelábú asztalai mellé... mindegy, hogy hova... haza...

Cserei Szász László tart. hdp. őrm.

IRODALOM

A bánffyhungyadi ref. templom. Különlenyomat a Technika (Hungária Magyar Technikusok Egyesületének műszaki lapja, 23. évf.) 1942. évi 9. számából. Műemlékvédelmi Szemle 12. sz. alatt. Turista körünkben is jól ismert, egyik legszebb kalotaszegi templomunkról megjelent rövidre szabott tanulmányt örömmel fogadjuk. Különösen kalauzszerű táj leírással foglalkozó tagjainknak jelenthet jó segítséget ezen XV. és XVIII. században épült templomról, két művészies rajz kíséretében megjelent ismertetés. Szeretnénk, ha Erdélyünk többi műemléke is hamarosan megkaphatná hasonló feldolgozását.

A kolozsvári városfal egy része a

Bethlen-bástyánál. A m. kir. József Nádor Műegyetem Építészeti Tan-székének közleményei, 17. sz. Csányi Károly ny. r. tanár és Lux Géza dr. adjunktus szerkesztésében. Különlenyomat a Technika 9. számából. — XV. században elkezdett kolozsvári városfal építő tevékenységet csak idézett folyóiratunkban leírt bástyarész hirdeti még. Ez is már a XVIII. század alkotása. Mert az előző erődítések a külső és belső ellenség többször megrongálta, elpusztította. Ez a fiatalabbkori emlék még is kedves nekünk, mert magyarságunk alkotó kedvének és küzdelmének a hirdetője. Gondosan összeállított, rajzokkal, képekkel díszített tanulmányunk, a városfal méltóbb környezetbe helyezésére is nyújt jó tanácsot az illetékeseknek. *B. I.*

HIREK

MaTuOSz január 22-én megtartott rendkívüli tanácsülésén Rubányi Vilmos társelnök vezetésével felfüggesztette, 1942. évi taglétszámát be nem jelentő és a tag járulékot nem fizető tagegyesületeket. A kevesebbet fizetőket felhívta a hátrálék mielőbbi befizetésére. Napirend előtti felszólalásában Görgényi András a **BETE** nevében a szövetségi Turista Értékesítő előrelátható 1943. évi költségét tette szóvá.

B. I.

MaTuOSz január 26-án megtartott évi rendes közgyűlésén Zsembery Gyula dr., majd Papp Dénes elnökölt. Megjelent a közgyűlésen Karafiáth Jenő titkos tanácsos, Csizik Béla államtitkár és 21 tagegyesület képviselőjében kiküldött külön megbízott. Elnöki megnyitójában Zsembery Gyula dr. elnök megemlítette, hogy Szövetségünk 1943. évben 30 éves jubileumi esztendejét tölti; az OSK kívánságára a többi Sport Szövetségekkel karöltve ezt az évet Mátyás király emlékének szenteljük. Polgárdy Géza főtitkár tanácsi jelentésében részletesen idézte az elmúlt év nevezetesebb turista eseményeit. Így az elmúlt évben zsidótalanították a turista alakulatokat. Az erdélyiek elkészítették Észak-Erdély, Székelyföld turista munkatervét és remény van arra, hogy megértő állami támogatással fokozatosan megvalósulhatnak a tervezett alkotások Hargitán átadták a forgalomnak az EKE Uz Bence menedékházát. Több menedékházat pedig kibővítettek tagegyesületeink. Új útjelzések készültek,

régiákat felújítottak: Erdélyben, Kárpátalján, Mátrában, Pilisben, Balaton környékén. Megjelent a radnai havasok és Székelyföld II. kiadású 200.000-es térképe. Turista nevelés kiterjesztésére tovább fejlesztették a vezetőképzést. Szövetségünk és több tagegyesület teregyakorlatot rendezett az elmúlt évben. A sajtó a legtöbb esetben megértéssel támogatta Szövetségünk munkáját. A zárszámadást és a költségvetést változatlanul elfogadta a közgyűlés. Közgyűlés keretében ismertették az irodalmi és fénykép pályázatok eredményét. Dobiecki Sándor dr. elnökségi tag jelentette, hogy kihangsúlyozott turista-szépirodalmi munkák közül csak két munkát ajánlhat dicséretre. A magashegyi turaleírások csoportjában kiadható az első díj egy alpesi tárgyú munkára. Nagymagyarországi turaleírások csoportjában első díjat kapott egy a Nagy Hagymás és Egyesítő csoportját ismertető munka. Dicséretre pedig egy kárpátaljai turaleírást javasol. Három első díj ösztönszavonásával tüntették ki: Nyugat-Szlovákia és az Alacsony Tatra ismertetésére írt, négy előadást kitöltő tanulmányt. Strömpl Gábor dr. elnökségi tag a fényképpályázatok eredményének ismertetésénél megemlítette, hogy a képeket elsősorban turista tartalmi, másodsorban technikai és kivitelezési szempontból bírálták el. Erdélyi és Kárpátaljai képek szerepeltek a legnagyobb számmal a pályázaton. De a gazdag anyagban képviselve van hazánk-nak csaknem minden egyes turista vidéke. Első díjat a Gyilkos-tó közeli Cohárd nyerte el. Majd a Magas Tatra és többi kedves turista helyeink kerültek sorra a díjak kihirdetésre. A pályázatra beérkezett képeket a Turista Múzeumban is kiállítják. Az évközben megüresedett al-

elnöki tisztségre Posewitz Tivadar (MKE), az ügyészi tisztségre pedig Bendl Alajos dr. (Községi Takp. t. o.) lett megválasztva. Papp Dénes társelnök az elnöki zárszóban üdvözölte a megválasztottakat és turista egyetértésre és a vállalt munka lelkiismeretes végzésére kérte fel a turistákat.

B. I.

Télisportlehetőségek Keletmagyarországon és Erdélyben. A Keletmagyarországi és Erdélyrészi Fürdők Szövetsége az Idegenforgalmi Propaganda Munkaközösség támogatásával és Hefty Gyula Andor tanár, szövetségi igazgató szerkesztésében fenti cím alatt hasznos zsebrétű tájékoztatót adott ki egész Erdély télisport szempontjából számításba jöhető vidékeiről. A kalauzszerűen összeállított könyvben 17 vidékre osztja fel Erdély területét és ezen csoportok keretén belül ismerteti a turalehetőségeket, menedékházakat, stb. Az egyes vidékeknek a feldolgozására a helyi viszonyokkal ismerős természetjárókat kérte fel s így elérte azt, hogy a mai helyzetnek teljesen megfelelő képet nyújt. A nagy hiányt pótoló munka összeállításáért és kiadásáért annál is inkább hálásak lehetünk, mert ebben a kis kalauzban alapját láthatjuk egy régen nélkülözött új erdélyi kalauznak. A könyv megrendelhető az EKE Jókai-u. 2. II. irodájában. Ára: 3.80 P.

Felhívás az EKE tagjaihoz. Ebben az évben 5 menedékházat épít egyesületünk Erdély különböző részein. A házak felépítése már biztosítva van, azonban azok felszerelésére anyagi fedezetünk nincs. Felkérjük minden egyes tagunkat, hogy a menedékházak felszerelésében támogassák egyesületünket. Mindenféle felszerelési tárgyat örömmel fogadunk és annak beérkezését lapunkban

nyugtázzuk. Párnákra (tollra), pokrócokra, lámpákra, kályhákra és minden olyan tárgyra szükségünk van, amelyet felhasználhatunk. Tagjaink mindenkor nagy megértéssel fogadták egyesületünk kérését, reméljük, hogy most sem fordulunk hiába megértő, támogatásra mindig kész szívükhöz. Mindenféle adományt az EKE Kolozsvár, Jókai-utca 2. sz. alatti irodájába kérünk elküldeni.

Az OMIH esikszeredai kirendeltségének országos fényképversenye. Csikmegye téli tájszépségei eddig meglehetősen ismeretlenek maradtak a nagyobb tömegek előtt, mert megfelelő fényképek hiánya miatt elmaradt a kellő hírverés. Ezen a helyzeten kívánt segíteni az Országos Magyar Idegenforgalmi Hivatal Csikszeredai Kirendeltsége, amikor országos fényképversenyt írt ki minden műkedvelő fényképész számára. A fényképversenyre beküldhető minden olyan fénykép, mely Csikvármegye valamely téli idegenforgalmi értékét mutatja be, művészi beállításban. A képek tárgya lehet: bármelyik hegy távlati képe, sítérep, sílesíklő-pálya, síugrósánc, korcsolyapálya, kirándulóhely, télen nyitva levő menedékház, sí-, vagy korcsolyaversenyről készült felvétel, vagy általában minden olyan tárgyú kép, amely alkalmas arra, hogy a figyelmet Csikmegye téli idegenforgalmi értékeire és szépségeire felhívja. A fényképek fekete-fehér másolatban, fényezetten 18x24 cm nagyságban küldendők be az OMIH Csikszeredai Kirendeltsége címére, jeligével ellátva, a tárgyat megjelölve és a nevet tartalmazó lezárt jeligés boríték kíséretében. Egy személy legfennebb 6 képet küldhet be. Nevezési díj személyenként 4 P. Beküldési határidő 1943. április 1. A versenyrendezőség pazar díjazást al-

lapított meg: első díj 200 P., második díj 150 P., harmadik díj 100 P., negyedik díj 50 P. Az OMIH ezenkívül még megvásárolt 20 képet, darabját 15 pengővel. A díjazott és megvásárolt képek negatívja és sokszorosítási joga az OMIH-ra száll át. A verseny végeztével a legsikerültebb képek felhasználásával a Csíkszeredai Kirendeltség fényképkiallítást rendez Budapesten, Csíkszeredán és több más nagyobb városban. A fényképversenyre vonatkozó részletes kiírást az OMIH Csíkszeredai Kirendeltsége (Kossuth Lajos-u. 9.) készpénzzel megküldi bárkinek.

MaTuOSz január 5-i tanácsülésén Zsembery Gyula dr. elnök megnyitójában az OSK átirata alapján felhívta a turistákat: a hadbavonultak, elesettek hozzátartozóinak felsegélyezésére indított országos gyűjtés támogatására. Kívánatosnak tartotta, hogy a tagegyesületek a tél folyamán rendezett jótékony célú összejöveteleik bevételeit a Szövetségén keresztül felajánlják erre a célra. — Pénztáros ismertetése alapján a tanácsülés elfogadta a szövetség zárszámadását és költségelőirányzatát. — Hernádi János ellenőr előterjesztését a szövetségi Galyatetői menedékház ügyeivel kapcsolatosan a tanács tudomásul vette. Ugyan ő bejelentette, hogy a galyai menedékházban január 9-én 15 sebesült honvéd megkezdte 15 napos üdülését. A költségeket önkéntes felajánlás alapján a tagegyesületek vállalták. A Szövetség kárpátaljai turista kongresszusáról Sáránszky Pál alelnök számolt be. Kívánatosnak tartotta többek között: Huszton és Máramarosszigetén turista Osztályok mielőbbi

megalakítását. Polgárdy Géza főtitkár az erdélyi kongresszusokkal kapcsolatosan előadott jelentésében kívánatosnak tartotta, vidéki turista székhelyek minél gyakoribb meglátogatását. Tanács már most javaslatokat kér a tagegyesületektől az ez évi kongresszusok helyére és idejére. — A szövetségi igazolványok múlt évi kiváltásával kapcsolatosan Sáránszky Pál indítványozta, hogy a jövőben a műszaki segélyek elosztásánál vegyék figyelembe az egyesületeknél a kiváltott igazolványok számát is. Tanács utasította a műszaki előadót, a szövetségi kötelezettségek teljesítésének figyelembe vételére. Mátyás király emléktúrák rendezésével kapcsolatosan Babós Imre alelnök ismertette összes munkaterületeinket átfogó turista vándorlás tervzetét. Javaslatára Tanács felhívta a tagegyesületeket, hogy a januári szövetségi Értesítőben megjelenő tervzet: munkaterületükre vonatkozó részét dolgozzák ki részletesen. Február 25. a végleges terv beküldési határideje. Rubányi Vilmos társelnök javaslatát a Mátyás-túrák egyöntetű jelentésére, bot és kabát jelvényekre vonatkozólag a Tanács elfogadta. *B. I.*

Marosszéki osztályunk január hó utolsó vasárnapján tartotta évi rendes közgyűlését, amelyen Mőck Vilmos főtitkár nagyszabású jelentésében ismertette az osztály elmúlt évi munkáját és a Kelemen-havasokon újjáépítendő menedékház kérdését. A románok kivonulásakor ugyanis ismeretlen tettesek felgyújtották a Kelemen-havasokban levő egyetlen menedékházat, amely teljesen leégett. Ezáltal a Kárpátok hegyvonu-

latának egyik legkedveltebb kirándulólhelye megközelíthetlenné vált. Az egyesület már régebben lépéseket tett ennek újjáépítésére és a központ útján kapott is támogatást tervének kiviteléhez. Marosliget község pedig ellenérték nélkül engedi át a menedékház céljaira szolgáló és tulajdonát képező területet.

Ugyancsak lépéseket tett az osztály egy a Somostetőn építendő turisztaszálló létesítésére is, amelynek céljaira az ott levő vendéglő bérletét kívánja megszerezni. A város, amelynek a vendéglő tulajdonát képezi és bérlő kezelésében van, megtette a lépéseket, hogy egyezséggel segítse elő a bérlet átruházását. A közgyűlés a bejelentéseket örömmel vette tudomásul.

Both Károly titkár a kirándulások szervezéséről tett kimerítő jelentést. Az érdeklődés a kirándulások iránt egyre növekszik. A közgyűlés örömmel állapította meg, hogy a természetjárás iránt egyre fokozódik az érdeklődés és ez örvendetesen emeli az osztály tagjainak számát is. Jelenleg az osztálynak 130 férfi és 40 nő tagja van.

Végül az Agyagásy fürdő látogatottságáról számoltak be a közgyűlésnek, amelynek bérlete az EKE tulajdonában van és az egyesület egészségügyi célkitűzéseit szolgálja.

A „Szépleles“-osztály előadásorozata. Az EKE dési osztálya abból a tapasztalatból kiindulva, hogy a turistaság elsőrendű nemzetnevelő tényező, mert a honseretet alapja a honismeret, elhatározta, hogy Désen, a más városokban történő turista tárgyú előadásokhoz hasonlóan, a turistaságról és a turistaság honvédelmi fontosságáról előadásorozatot rendez. Ez évben az első ilyen előadást most tartotta meg a „Szépleles“-osztály az állami gimnázium fizika-

termében és azt Husz Ödön tanügyi főtanácsos (EKE alapító tag) tartalmas megnyitó beszéde vezette be. Szabó Endre c. gimnáziumi igazgató hangsúlyozta, hogy ma már a turistaság nemcsak szórakoztató és test-edző sport, hanem elsőrangú nemzetnevelő és jellemképző és amellet, hogy honvédelmi katonai szempontból a legfontosabb előképzést adhatja az ifjúságnak, elegendő rámutatni a magyar hegyivadászok Kárpát és Kárpátaljai és a német hegyivadászok norvégiai és kaukázusi kimagasló teljesítményére. A kitűnő szakelőadás után Knizsek Károly az EKE dési osztályának tevékeny elnöke tartott előadást, amelyet 75 drb. sajátfelvételi színes vetített képpel élénkített Dés és környékéről, Szentbenedekről, a Szépleles, Ünökő stb. vidékekről. Az előadást végighallgató közönség lelkesen köszönte meg az előadóknak önzetlen fáradozásukat.

A maroszéki osztály Mátyás király emlék-túrja.

Az osztály négy napos síturát rendez 1943. március 13–16-ig a Kelemen havasokban. Az útirány a következő: Palotailva—Dundek—Csáki csúcs—Teleki csúcs—Dregus—Gödemesterháza. Indulás 13-án d. u. 1 óra 40 perckor Marosvásárhelyről vonattal Palotailváig. Aznap felmenetel az Ilva völgyén a 15 km-ig. Másnap reggel 6 órai indulással Ruzskahavas—Dundek—Csáki csúcs, Teleki csúcs—Dregusi vadászház. 15-én Dregus tető — a Teleki csúcs oldalán lévő tengerszem — Braducsont (itt a menedékház helyének kijelölése) és vissza. 16-án Dregus—Kiscsika—Zebrák—Gödemesterháza. A turán csak gyakorlott sízők vehetnek részt.

EMLEKEZÉS

Az EKE radnaborberek munkája.

Ezelőtt 52 esztendővel, tehát az egyesület alakulásának évében igen nagy munka indult meg Radnaborberekben. Az alig pár hónapos egyesület igen nagy vállalkozásba kezdett. Kivette a fürdőt az illetéktelek kezéből és azt korszerűsíteni igyekezett. A munkát az EKE 1892-ben megalakult óradnai osztályának elnöke, Guzmán János bányafőnök és Bedő Dénes titkár vezették. Fáradhatatlan munkásságuk eredményeként 1893. május 29-én lehetővé vált a fürdő felavatása. A fürdő átvételével az EKE nemzeti szempontból is értékes munkát végzett s bár a nagy feladat a még zsenge egyesületnek minden anyagi erejét felemésztette, sőt majdnem a tönk szélére juttatta, célját elérte és hogy erkölcsi haszna felbecsülhetetlen volt, annak nagyságát csak ma tudjuk teljes egészében értékelni.

A fürdő felavatása abban az időben történt, amikor még nem volt meg az óradnai vasut. A kirándulási hirdetésben ugyan azt olvashatjuk, hogy könnyen megközelíthető Radnaborberek, mert Besztercéről kocsin alig öt óra alatt megtehető az út. A kétnapos kirándulás részvételi díja pedig „mindössze“ 14 forint volt.

A megnyitó ünnepségen igen nagy számban vettek részt az EKE tagjai és a közélet előkelőségei.

A révi Zichy-barlangot ezelőtt 40 évvel fedezte fel Czárán Gyula és Handl Károly. A barlang akkor még igazi cseppköves barlang volt s Czárán Gyula leírásában elragadtatással emlékezik meg olyan cseppköves alakulatokról, melyeknek ma nyomát is

alig látjuk. A barlang különösen sokat szenvedett a megszállás ideje alatt, amikor a bérlő pénzért árusította a cseppköveket, civilnek, katonának egyaránt. A barlang annak idején ismert legbensőbb részét, a „Pokol“-t Veress István dr. akkori révi ref. lelkes és Handl Károly tárták fel.

A Zichy barlang csodái még nincsenek feltárva. Reméljük, hogy az ezután feltárandó cseppköves részeket már sikerül érintetlenségükben megőrizni.

J. A.

Nagyszabású síversenyek Csíkszeredán.

Az EKE csíkszéki osztálya az OMIH csíkszeredai kirendeltségének közreműködésével február 14., 20. és 21-én érdekes és nagyszabású síversenyt rendez.

A 14-iki síversenyről lapunk márciusi számában számolunk be.

Február 20--21-én kerülnek lebonyolításra a Székelyföld ezévi legnagyobb és legfontosabb síversenyei, mégpedig a „Székely Kupá“-ért Csíkszereda, Gyergyószentmiklós, Székelyudvarhely és Sepsiszentgyörgy válogatott futó, műlesikló és ugró csapatainak részvételével, továbbá az „Erdély Viszatért“ serleg versenyei, amelyen Magyarország legjobb futó, ugró versenyzői indulnak. Ez évben első ízben kerül kiírásra a gr. Andrassy vándordíj, székelyföldi egyesületek hármas ifjúsági műlesikló csapatai részére. Ugyanekkor futó, műlesikló és ugró egyéni versenyek is lesznek ifjúságiak, nők és férfiak részére. A nagyszabású versenyekre az előkészületek most folynak.

A m. kir. honvéd térképészeti intézet eddig megjelent turista-térképei.

1. Kárpátalja 1:200.000. — — — — — — — —	2.50 P.
2. Radnai havasok 1:200.000. — — — — — — — —	2.50 „
3. Székelyföld II. kiadás 1:200.000. — — — — — — — —	2.50 „
4. Kirándulók térképe 2. szám. Pilis hegység 1:50.000. — —	2.50 „
5. Kirándulók térképe 2/a sz. Pilis h. télisport térképe 1:50.000.	2.50 „
6. Kirándulók térképe 3. sz. A Börzsönyi hegység télisport tér- képe 1:50.000. síkalauzzal — — — — — — — —	2.50 „
7. Kirándulók térképe 5. szám. Cserhát 1:75.000. — — —	
8. Kirándulók térképe 6. szám. Mátra hegység 1:50.000. — —	2.50 „
9. Kirándulók térképe 7. sz. Bükk hegység II. kiadás. 1:50.000.	2.— „
10. A Bükkhegység télisport térképe síkalauzzal 7/a sz. 1:200.000.	2.50 „
11. Kirándulók térképe 8. szám. Karancs és Medves 1:40.000. —	2.— „
12. Kirándulók térképe 11. szám. Gerecse és Gere 1:50.000. —	2.— „
13. Kirándulók térképe 14. sz. Soproni hegység 1:25.000. — —	2.— „
14. Kirándulók térképe 15. sz. Vértes hegység 1:50.000. — —	2.— „
15. Kirándulók térképe 17. sz. Vízisport térképek 3. sz. Velencei- tó és környéke — — — — — — — — — —	2.— „
16. A Balaton tágabb környékének térképe 1:200.000. — — —	
17. Kirándulók térképe 20/a sz. Mecsek hegység 1:75.000. — —	2.— „
18. Vízi sporttérképek 5. sz. Duna. Budapest—Vác 1:25.000. —	1.50 „
19. Vízi sporttérképek 7. sz. Duna. Esztergom—Győr 1:25.000. —	2.— „
20. Vízi sporttérképek 8—10. sz. Duna. Gönyű—Oroszvár—Wien 1:25.000. — — — — — — — — — —	2.— „
21. Vízi sporttérképek 9. sz. Györi (Masoni) Dunaág 1:25.000. —	2.— „
22. Vízi sporttérképek 12. sz. Duna. Budapest—Paks 1:25.000.	1.50 „

SPORT-felszerelési, -ruházati

cikkek legnagyobb választékban

CSEGEZY ANTAL

sport-szaküzletében

Kolozsvár, Unió-utca 24. szám.

Természetjáró testvérek!

Turista-, sí-, sport-, valamint bárminő
férfi ruhákat jól és olcsón készít és
EKE taxoknak 10% engedményt ad

Petkes úriszabósága

Kolozsvár, Mátyás király-tér 22.

BALÁZS ERNŐ

tagtársunk

modernül felszerelt FÉNYKÉPÉSZETI SZAK-
ÜZLETÉBEN minden cikk állandóan kapható

Legujabban

elektromos cikkek és rádió-osztályai

bővítette ki üzletét

Kolozsvár, Unió-utca 14. - Telefonszám: 36-63.

KELETI ÚJSÁG

Friss, színvonalas, megbízható!

POMPÁS SZÖVEGKÖZTI KÉPEK

Mínerva Nyomdai Műintézet Rt. Kolozsvár. 482 Fehélszék vezető: Major János